

УКРАЇНСЬКІЙ
АКАДЕМІЇ
МУЗ

ПУ-ТУ

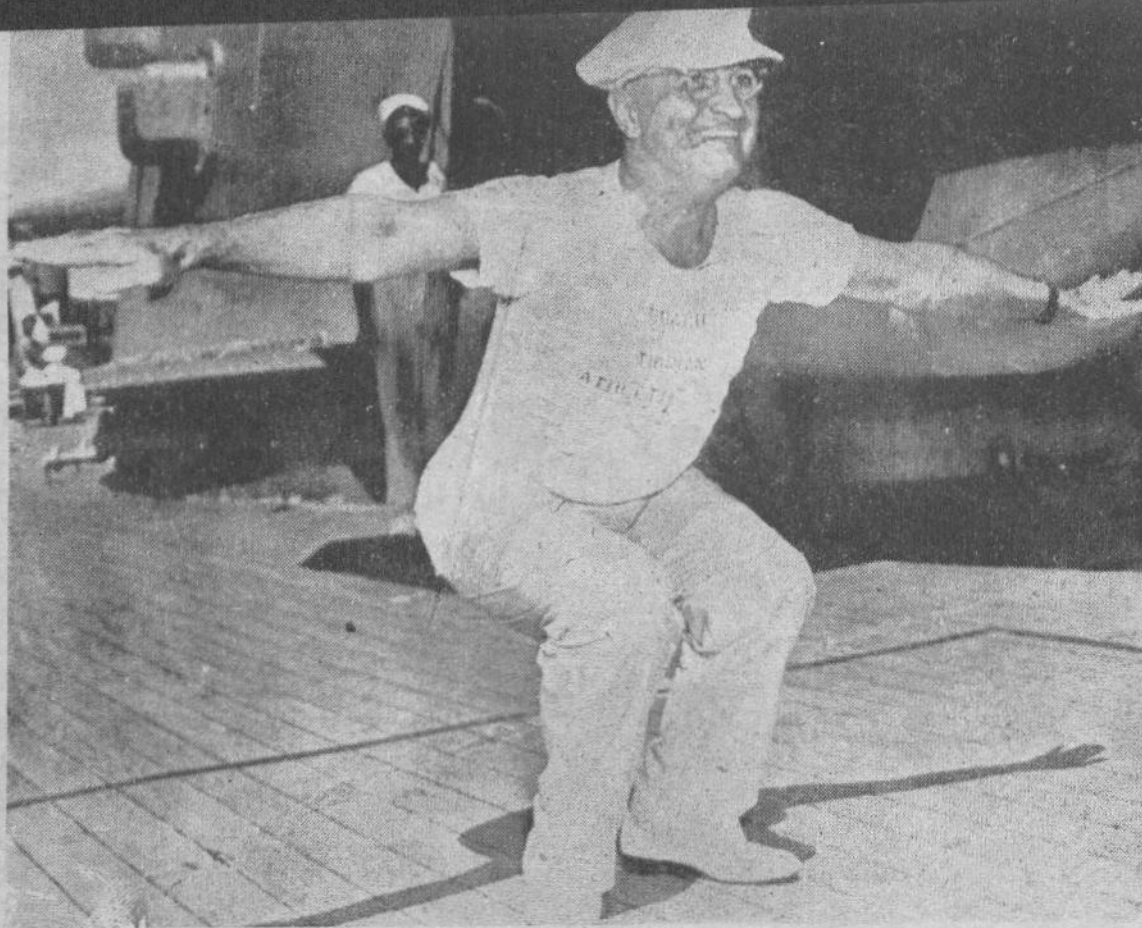

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

12. 10. 47. - № 32

Ціна 3 н.м.

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

ВОНИ ИДУТЬ! — О. Сурмач	Стор. 3
АЙЗЕНГОВЕР — (Н. В.)	4
КОМУНІЗМ НА ПІВДНІ ЄВРОПИ — Г. Тревор-Рогер	5
МАЙБУТНЯ ІМПЕРІЯ СТАЛІНА — (За «Ньюзвік»)	6
НОВИЙ КОМІНТЕРН	6
НАЛІТ НА ЛОНДОН	7
ЖІНКИ ПРОТИ МОДИ	8-9
МОДИ ПАРИЖУ	10
МОГИЛЬНИКИ (новеля) — О. Сурмач	11
«ОРГІЯ» НА СЦЕНІ — В. Ч.	13
МІГУЕЛЬ СЕРВАНТЕС — В. Барка	14
УСМІШКИ	15

На обкладинці: Гордість і радість світяться на обличчі виноградарки.

Вгорі: Представники преси, що супроводили през. Трумана на конференцію в Ріо, заснували на кораблі, яким їхали «Спортовий клуб Трумана». Президент сам керує ранковими вправами клубу.

Ліворуч: «Шлях жаху» — шлях біля Нью-Делі (Індія), засіяний трупами й жалюгідним майном мешканців, що втікали з місця індусько-мусульманської різни.

Внизу ліворуч: Японський генерал Рен'я робить щоденний звіт про стан японських військовополонених англійському командантові табору в Сінгапурі.

Внизу: І на кораблі «Міссурі», що ним през. Труман плыв до Ріо, традиційний «Нептун» з тризубом охрестив тих, що вперше перепливають екватор.

«ПУ-ГУ» виходить щотижня. Ціна окремого числа 3 н. м. Передплата — 12 н. м. місячно, на 3 м-ці — 36 н. м. — Передплату приймає видавництво «ПУ-ГУ» та усі поштові уряди і всі листоноші американської та британської зон.

Видавець і головний редактор —

ВОЛ. ЧАРНЕЦЬКИЙ.

*

Адреса редакції та видавництва: Augsburg, Bismarckstraße 13 H. Verlag «PU-HU» Telefon 8885. Редактор приймає лише в середу і п'ятницю від 9 до 11

*

Authorized by HEADQUARTERS EUROPEAN COMMAND Civil Affairs Division.
Klischee: Behnen & Co., Augsburg.
Druck: H. Mühlberger, Augsburg. — 10. 47.

Тут лежить золото США. На фото: вхід до державного сейфу США в Форті Нокс.

Вони йдуть!...

Те, що я записую, лється з найглибших глибин сердець, великих сучасників, що творять сьогодні дивовижну легенду...

Вони йдуть!... На землі народжуються й гаснуть дні і люди. На землі розцвітають і в'януть заграви. На землі спалахкують легенди. Світ їх чує, бачить і знає. Але світ не чує, не бачить, не знає величної з величних легенди, що творить її Українська Повстанська Армія.

Світ в ім'я свого спокою відвернувся від залізних творців цієї дивовижної легенди. Світ в ім'я свого спокою сховався в свої долоні і не хоче її знати. Та хай світ відвертається — ховається, а знати її буде! Він буде її знати, бо **Вони йдуть** під стягами, на яких горять вогненні літери: «Смертю виборемо собі життя!»

Вони пробиваються в чотирикутниках ворожих армій, перетинають держави й кордони, і ніхто їх не може спинити. І не спинить...

Вони тверді, як сама твердість. Пружисті, як сама пружавість. Живучі, як сама живу-

чість. Вони незламні, бо їх живить духом і силою земля...

Вони йдуть!... Ідуть у саму мету, як ішли вчора й позавчора. Світ їх не знав і не знає, а наші люди в мушлях, репетували й репетують, — хто вони, кому належать і з чим символом творять цю легенду?

«Гей, діти! — кричали люди в мушлях позавчора, коли **Вони** стрімголов кинулися на вулицях Львова на північного наїзника. — Ви наробите нам лиха!» Та на це їм відповіла стара мати, стоячи над сином, розтерзаним диким звіром: «Він своєю смертю наблизив нас до життя...»

«Гей, діти! — кричали люди в мушлях учора, коли **Вони** кинулися проти наступу західного наїзника, що врзався в нашу землю з пожадливістю свого східного побратима. — Ви наробите нам лиха!» Та на це їм відповіли, вмираючи під мурами, закладники: «Хай живе УПА!»

«Гей, діти! — кричали люди в мушлях, коли **Вони** кинулися на одного ворога й другого. — Ви наробите нам лиха!» Та на

це їм відповіли тисячі, що своєю відвагою сколихнули ліси: «Ми лишаємося тут, — сказали ці «діти». — Лишаємося тут, бо джерело нашої сили в нашій землі, у нашому народі.»

Вони лишилися в чотирикутниках ворожих армій, бо воля здобувається в боротьбі, а люди в мушлях, сховавшись у тіні тиші, з чорної заздрости, що легендарні вої не йдуть у боях з їхніми іменами, репетували: «Їх нема! Це ворожі посланці! Це діти стихії, що рятують у лісах свою душу.»

І голос у світ про них не йшов, у заблуканий світ, що, мов подорожній, сховався під деревом від зливи. Тепер вони, розгинаючи кордони й армії, йдуть до нас, йдуть у світ, щоб сказати світові і людям у мушлях, хто вони, кому належать, і хто є символом у їхній легендарній боротьбі...

Вони йдуть!... постріляні, порубані, ці легендарні бандерівці, з чотирикутників смерті, як ішли крізь них легендарні петлюрівці, бо революцію творять живі, перебравши смолоскипи волі в мертвих...

О. Сурмач.

Айзенгауер - кандидат на президента США

Ген. Айзенгауер, ветеран ч. I американської армії, залишив свою посаду начальника генерального штабу, щоб перейняти керівництво Колумбійським університетом. Цього переходу генерала до цивільного життя тільки й чекали його прихильники, щоб розпочати сильну пропаганду за його кандидатуру до наступних президентських виборів 1948 року. Його кандидатуру виставлятиме республіканська партія, що здобула перемогу на останніх виборах до конгресу. Але ця перемога не була цілковитою, бо в особі президента Трумена найвищу державну владу зберегла за собою демократична партія. Республіканців загалом вважають за консервативніших, ніж демократи.

Нижче вміщена стаття подає відомості про особу Айзенгауера, про ставлення до нього американського суспільства та про те, як він сам дивиться на можливість бути вибраним на пост президента США.

Коли в жовтні 1943 року від танкового корпусу американського легіону вперше виставили кандидатуру генерала Двайта Д. Айзенгауера до виборів на президента США, він з цього приводу сердито писав теперішньому радникові президента Трумена: «Чому не може звичайний солдат без перешкод виконувати свої накази? Я рішуче заперечую слово кандидат! Я ним не був і не буду».

Після того Айзенгауер публічно й приватно завжди відповідав «ні» на всі натяки щодо посади президента. Коли хто-небудь припускав, що його можуть обрати проти його волі, голова штабу армії заперечував таку можливість. Генерал зазначав, що крім Вашингтона ніхто не став президентом США всупереч своєму бажанню.

Історично генерал Айзенгауер був правий. Кандидати на президента за традицією заперечують до останньої частки секунди те, що вони кандидати. Але це лише звичай; його ніхто не приймає серйозно. Навіть самі кандидати на президента. В 1884 році, коли республіканська партія спробувала висунути на президента генерала Вільяма Шермана, що не хотів цього, він припинив цю спробу однією енергійною фразою: «Я не погоджусь, коли мою кандидатуру висунуть, і служитиму, коли мене оберуть». Після того кожне «змушування» було театральним. Навіть заяву Кальвіна Куліджа «Я не хочу виставляти свою кандидатуру» всі зрозуміли як велике бажання бути обраним.

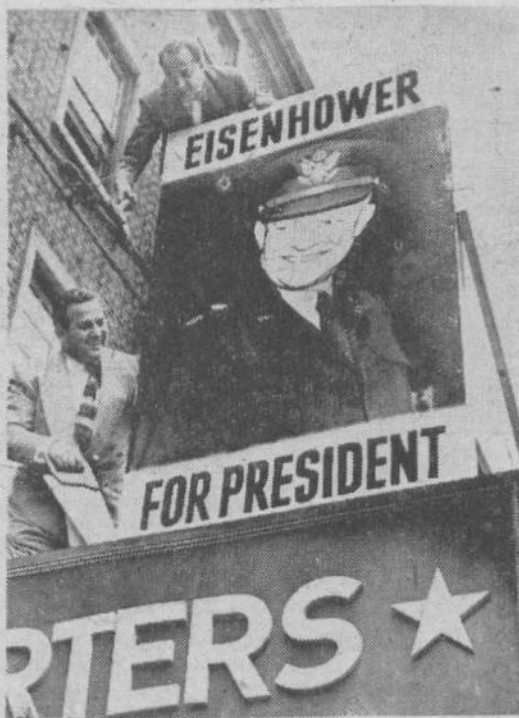
Мимовільно

Іноді Айзенгауер бував таким же категоричним, як і Шерман. У червні 1945 року він заявив: «Ви можете передати в найсильніших виразах, якими тільки володієте, що я не маю жодних політичних амбіцій. У вислові своєї думки я хотів би піти ще далі від Шермана».

Але минулого тижня більшість політиків не враховували протести генерала серйозніше, ніж протести Куліджа. А як Айзенгауер всупереч самому собі став кандидатом на президента. Генерала, що завжди чинив опір чужому тиску, чи то з боку Франкліна Рузвелта, Вінстона Черчілла чи Андрія Вишинського, втягнула в президентське змагання статистика. Голосування, що провів інститут громадської думки Геллапа, довело, що 35% американського народу бажають бачити Айзенгауера президентом.

Це бавить його й докучає одночасно, але здається, змушує його каятись за попередні заяви. Тепер він каже: «Було б нахабством сказати, що я не хотів би бути президентом Сполучених Штатів. Але ніхто мене про це не питав». Все ж Айзенгауер і далі твердить, що не зробить жодного руху, щоб стати президентом, а тому ні при яких обставинах не зможе бути висунутим на кандидата.

Але останні події показали, що оцінка становища, як подав Айзенгауер, надто скромна. У відповіді на лист кореспондента журналу «Ньюзвік» Реймонда Молі республіканський кандидат на президента 1936 року п. Ляндав, якого вважають за одного з

найбільших провидців серед американських політиків, заявив: «Коли генерал не зробить недвозначної заяви, він буде фактором на філадельфійському з'їзді, як проголошений кандидат».

Професійні політики — демократи й республіканці, враховують цей новий важливий фактор. Минулої осені, коли сила президента Трумена, відображена інститутами громадської думки, впала до 32%, республіканці вважали, що вони виграють вибори з будь-яким кандидатом. Тепер, коли Трумена підтримують 54% громадян США, дехто з республіканців змінив свою думку. Вони побоюються, що не зможуть побити Трумена на президентських виборах своїми головними кандидатами: сенатором Робертом Тафтом і губернатором Томасом Дьюї. Їх інтерес до кандидатури генерала Айзенгауера — також республіканця, збільшується.

Герой війни

Як кандидата Айка Айзенгауера, безумовно, тяжко побити. Демократичні проводирі, що твердять, ніби президент Трумен може легко перемогти Дьюї та Тафта, з сумом відзначають це. Насамперед — він герой. І хоч американці завжди інстинктивно чинили опір проти впливу військових на політику, все ж вони у певних випадках переборювали цей передсуд і вибирали на президентів генералів. І справді, кожна війна, за винятком першої світової війни, привела до цього. Війна за незалежність поставила на президента Джорджа Вашингтона; війна 1812 року Ендрю Джексона і Вільяма Гаррісона, мексиканська війна 1846 року — Захарію Тейлора, громадянська війна — Улісса Гранта і еспансько-американська війна — Теодора Рузвелта. Ніхто не

має сумніву що Айзенгауер може стати чудовим керівником політичної кампанії. Він випромінює певну чарівність, легко сходиться з людьми й володіє дотепністю й гумором. Він любить розповідати й оповідає винятково добре. За війни кореспонденти при його головній квартирі казали, що він оповідає краще, ніж більшість із них уміє писати.

Це правда, що Айзенгауер не має досвіду в цивільному житті, але так само показово, що його військовий досвід дає йому можливість розв'язувати багато найважчих президентських проблем. Як найвищий командувач альянтських інвазійних сил, генерал успішно виконав завдання, що було, мабуть, найбільшою адміністративною працею в історії. Він зорганізував найбільшу експедиційну армію, з будь-коли відомих людству; перекинув війська через канал; на це навіть Наполеон не зважився. Так само він сплянував і виконав велику переможну суходільну кампанію.

Дипломат зброї

В дипломатії генерал має більше досвіду, ніж будь-хто з сучасних американців, з можливим винятком самого Трумена, міністра закордонних справ Джорджа Маршалла та колишніх міністрів Джемса Бернса та Корделла Гелла. Керування арміями двадцяти різноманітних націй було так само дипломатичною проблемою, як і проблемою військової стратегії та організації. Десант у північній Африці заплутав його у французьку політику з генералом Шарлем де Голлем, Жаном Дарляном і генералом Анрі Жіро; кожний із них поборював іншого, кожний крок після північної Африки підіймав подібну дипломатичну завірюху. Отже Айзенгауерові вдалося зберегти координацію альянтських армій у спільній боротьбі та згоду між усіма європейськими проводирями, включаючи й Сталіна.

З політичного погляду Айзенгауера ніяк не можна назвати новаком. Він ніколи не домагався жодної громадсько-політичної посади, але до керування армією США, як до всякого урядування, домішувалася політика, і ніхто не міг стати начальником генерального штабу, не виявивши справжнього політичного розуму та військових здібностей.

Він народився в Денісоні (Техас) 14 жовтня 1890, як третій із шістьох хлопців. Під час навчання в середній школі працював на фабриці пляшок. Бувши у вищих класах, працював нічним сторожем разом із своїм братом, а за літніх вакацій працював на фабриці.

Його родина була занадто бідна, щоб послати його до університету; тому один із друзів порадив йому йти до військової школи. Він закінчив Вест-Пойнтську військову школу в 1915 році і був надісланий до маленького гарнізону в Техасі. Там одружився. Його перший син помер від шкарлатини, другий тепер капітаном в армії. В першій світовій війні Айзенгауер не брав участі й дуже повільно просувався на службі за мирного часу. В дні Перл Гарбору мав він уже 51 рік і все ще був полковником. Але начальники дуже уважно вивчали його.

У червні 1942 р. ген. Маршалл, тодішній начальник генерального штабу, покликав його до себе. Виходячи, Айзенгауер ухопив за гудзика свого друга: «Ну, брате, уяви собі, що вони зі мною зробили! Вони шлють мене за море командувати всією каруселею.»

З цього часу він став тією віссю, що на ній оберталися колеса машини альянської військової перемоги. Перемоги йшли одна за одною і його щораз частіше згадували в розмовах як можливого президента.

«Хочемо Айка!»

Останнього тижня шепіт став справжнім гамором. Найбільші газетні синдикати присвятили свої передові статті Айзенгауерові. Ним зацікавилися радіо-коментатори.

Не останньою з переваг Айзенгауера була та, що він користується підтримкою з боку демократів так само, як і з боку інших американців, і, мабуть, зможе розколоти прихильників Трумена.

Більшість виборців — 58% за дослідями Гелдапа, не знали, чи Айка республіканець чи демократ. З решти 22% вважали, що він республіканець, і 20%, що він демократ. Досить дивно, що Айзенгауер має найбільшу підтримку в середовищі, де республіканці звичайно бувають найслабшими — серед робітників і робітниць.

Але деякі політики побоюються, щоб з Айзенгауера не зробився другий Вількі, що намагатиметься використати керівництво партії для своєї власної політики. І цей страх пояснюється тим, що більшість із них має лише неясну яву про думки Айзенгауера щодо внутрішніх і зовнішніх проблем.

Поміркований консерватор

Щоб це з'ясувати, багато з них розмовляли з друзями генерала, членами його родини, та досліджували всяку інформацію, яку можна було дістати. Улюблений брат генерала Мілтон, директор Канзаського університету, характеризує його, як прихильника середньої лінії: «Він справжній ліберал, але ставиться прихильно до прогресивної політики.»

Інші, хто знає генерала, заявляють, що він в основному консерватор, але часом критично ставиться й до консерваторів. Про нього кажуть, що він твердо вірить у систему вільної конкуренції й приватної ініціативи.

Він любить розповідати про відвідини російської фабрики, де він розмовляв з робітниками. «Кожний хвалився мені, що їх робочий тиждень за війни становив 48 годин. Не дивлячись на це, їх життєві умови були жалюгідні, тоді як американський робітник за 40-годинний тиждень може заробити на свій власний будинок, авто та шафу-охолодник.»

В зовнішній політиці Айзенгауер говорив про дружню співпрацю з Росією, але часом його позиція збігалася з доктриною Трумена та пляном Маршалла.

«Ми інстинктивно довіряємо націям, де влада перебуває в руках народу, — заявляє Айзенгауер, — бо ми віримо, що нарід не хоче воєн... Ми бажаємо, щоб у кожній країні влада належала народові... З цих причин ми проти диктатур, навіть цілком лишаючи обіч моральний бік справи.»

Як і можна було сподіватись, внутрішня проблема, що про неї Айка Айзенгауер найбільше висловлювався, — це національна оборона. Хоч він не мілітарист у традиційному розумінні слова, він пристрасно вірить у значення підготовки і був в авангарді кампанії за загальне військове навчання. Треба додати, що він часто боронив громадські свободи проти расової, релігійної й класової ненависти, проти комунізму й інших культів ненависти.

Крім цього, політики дуже мало знають про ставлення Айзенгауера до політичних, соціальних і економічних питань. Багато вважають, що це походить від його переконання, ніби професійні солдати не мають права втручатися до політичних сварок. Тепер вони чекають на його звільнення з армії й перехід до керівництва коломбійським університетом, щоб дізнатися більше про те, яким президентом США може він стати.

(Н. В.)

Гар Тревор-Рогер

Комунізм на півдні Європи

Зростання російської потужності спричинилося до посилення в континентальній Європі комуністичної партії. Комуністи опанували східню Європу; в Західній Європі вона всюди — найсильніша з партій. В чому сила партії — в її організації чи в її політиці? Заналізувавши її позиції в Італії, можна відповісти на це питання.

ЛЮДИ ОСТРІВНИХ В'ЯЗНИЦЬ

Італійська комуністична партія розпочала свою післявоєнну кар'єру з репутацією добрих антифашистських вислуг. Комуністи зберегли свої ідеали й загартували свої серця й переконання у в'язницях на островах. Там ще збереглися камери, звідки вишло багато сучасних провідирів; там були написані «Листи з в'язниці» Антоніо Грамаччі, що стали евангелієм партії. Таким чином, коли влада Муссоліні захиталась, комуністи підготували добре організоване повстанське ядро, готове керувати значно ширшим рухом.

Під керівництвом Пальміро Толіятті, їхнього генерального секретаря, що повернувся з Росії через Альжир в 1943 році, вони розбудували цілу машину з великою внутрішньою злітованістю та ефективністю. Толіятті — дуже здібна людина, можливо, найздібніший комуніст західної Європи. В Росії він наслідував Дімітрова, як секретаря комінтерну. Дімітров, повернувшись до Болгарії, став її прем'єр-міністром. Толіятті намагається стати прем'єром Італії.

ГРА З «МЕДЗАДРІ»

Тепер комуністична партія має вже 2,300,000 членів; її газета «Уніта» має денний наклад пів мільйона примірників. Усюди комуністична партія «вийшла в маси», до людей. У віддалених селах священник утратив свою монополію, і партійні осередки, партійні гасла й символи кричать до селян голосніше і впливають на вибори.

Щоб контролювати Італію, комуністична партія захопила дві основні групи: профспілки й селянство. Успішне «заселення й освоєння» профспілок можна порівняти з колишнім освоєнням запільного руху, що почалося з неполітичної співпраці, а закінчилося цілковитим опануванням.

Щоб притягнути на свій бік селян, комуністи повинні були змінити свої тактичні способи. В південній Італії й Сіцилії існує голодний на землю сільський пролетаріат, що може здаватися дозрілим до комуністичної пропаганди. Але це селянство, неписьменне й забобонне, дуже важко опанувати. Найсильніший пропагандивний заклик комуністів спрямований не до цього прибитого злиднями пролетаріату, а до відносно заможних «медзадрі», тобто орендарів — сподвижників Середньої Італії та долини По. Тут вони мають великий успіх.

Як це пояснити? Відповідь дуже проста. «Медзадрі» варті того, щоб їх завербувати до себе, і партія готова за це заплатити.

Вона відкинула доктрину колективізації (так само, як росіяни відкинули її в Пруссії), і обіцяла «медзадрі» збільшений відсоток участі в прибутках господарств, ніж вони діставали від землевласників. Це може бути нерентабельною й неощадною політикою, але обіцяти це — дуже дешево. Обіцянка забезпечила голоси «медзадрі» комуністам.

ТОЛІЯТТІ ЗАПЕВНЯЄ...

Засновуючи свою силу на профспілках та селянстві, комуністична партія розпочала

боротьбу проти своїх супротивників. Найнебезпечнішими були соціалісти, що могли спокусити промисловних робітників, та християнські демократи, що були суперниками в змаганні за селянство та дрібну буржуазію.

Соціалісти тепер зломлені. Техніка цієї боротьби була така сама, як у східній Німеччині. Партія розкололась, і ліве крило під керівництвом Ненні голосує разом з комуністами, залишивши правих на чолі з Саррага у безсилій меншості. З християнськими демократами комуністи ще досі не впоралися. З квітня місяця ця партія під керівництвом де Гаспері задумала керувати з допомогою симпатій західного світу та внутрішнього успіху. А що обидві партії апелюють до тих самих клас, дуже важко уявити собі «проголошення відкритої війни» між ними... Це ясно виходить із промов Толіятті. Коли комуністи були виключені з уряду, дехто пророкував, що вони підуть на барикади. Толіятті зневажливо спростував ці чутки. Він казав, що партія не потребує кінчати самогубством, вона досить сильна, щоб пережити. Вона з'єднає робітників і селян, відділить «демократичні» елементи середньої класи і законно дійде до влади. Він навіть не нападав на християнських демократів, бо в цій партії дуже багато «демократичних» членів, що їх можна здобути для комунізму, тільки їх керівництво стало реакційним та продалося капіталістичному Заходові.

Така сама неясність існує щодо ставлення комуністів до церкви. Італійці це не педагогічний, і не доктринерський нарід: в їх переконаннях можуть мирно уживатися декілька незгоджених ідей без особливої віри в кожну з них. Таким чином італійський комунізм не відкрито антиклерикальний, і Толіятті старанно запевняє, що не має потреби вибирати між партією й церквою.

Отже італійські комуністи тимчасово застигли. Вони не можуть нападати на закордонну політику уряду, бо цим здемаскували б свою хвалену «незалежність». Тому вони мусять грати на очікування і сподіватися, що старанна тактика приведе їх до виграву.

ДОЛЯ СУПЕРНИКІВ.

Якими будуть ці розпорядження? Аналогія зі східною Європою може бути неповною, але показовою. Там комуністичні партії захопили владу «демократичними» обіцянками на чолі коаліцій. Потім настала катастрофа, спершу для селянських партій, потім для тих соціалістів, що відмовилися бути проковтнутими.

Невідомо, чи дійдуть італійські комуністи до влади; це залежатиме великою мірою від економічних умов в Італії та від успіху чи провалу плану Маршалла, бо вони не мають за собою, як у східній Європі, російських армій. Але якщо вони дійдуть до влади, вони не додержуватимуться політики, що зазначена в їх обіцянках. Те, що вони робитимуть, вони не можуть тепер показати населенню, бо це не відповідає ані обіцянкам партії, ані надіям її ідеалістів. Ті, що приєднуються до партії, спокушені цими обіцянками, пізніше гірко розчаруються.

переклав О. І.

Новий КОМІНТЕРН

«КОМУНІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ —
ЦЕ ЄДИНА МІЖНАРОДНЯ СИЛА, ЩО
МАЄ В СВОЇЙ ПРОГРАМІ ДИКТАТУРУ
ПРОЛЕТАРІЯТУ Й КОМУНІЗМ.»

З програми Комуністичного Інтернаціоналу, Партіздат ЦК ВКП(б), 1936 р.

В кінці вересня в Варшаві засідали комуністичні делегати, серед них заступник голови французьких національних зборів Жак Дюкло, заступник югославського прем'єр-міністра та член Верховної ради СРСР Андрій Жданов. Вони погодилися закласти в Београді інформаційне бюро — першу інтернаціональну комуністичну організацію після скасування комінтерну в 1943 році. В цьому бюро репрезентовані комуністичні партії Югославії, Болгарії, Польщі, Франції, Чехо-Словаччини, Італії й Угорщини. Його завдання: обмін досвідом, координація діяльності комуністичної партії. Представників цього бюро призначають центральні комітети організацій країн, що входять до його складу.

Московська «Правда» опублікувала в суботу повідомлення варшавської конференції, що відбулася в суворій таємниці. В повідомленні зазначено, що нова комуністична організація сприятиме, мовляв, мобілізації всіх демократичних сил Європи проти імперіалізму. Світ поділений на два табори, і в атмосфері дальшого загострення загальної кризи відбувається боротьба між імперіалістами й антиімперіалістами. Плян Маршалла — це лише європейська частина загальної світової експансії США. Резолюція скеровує гострі випадки проти лідерів «правих соціалістів»: Рамадья й Блюма у Франції, Етлі й Бейна в Англії, д-ра Шумахера в Німеччині, д-ра Реннера в Австрії і Сарагата в Італії. Їм приписують відповідальність за «зрадницький державний провід» на послугах американського імперіалізму. Комуністичні партії мусять узяти в свої руки захист незалежності й суверенітету своїх країн.

Політичні кола Вашингтону визнали повідомлення про комуністичну конференцію в Варшаві за доказ про наміри Москви повести тотальну боротьбу проти США. Вони визнали це «проголошення політичної війни» Америці за наочний доказ продовження інтернаціональної комуністичної діяльності, що нею совети керували ще до війни.

Альянтські спостережники в Москві вважають створення інформаційного бюро за найважливішу політичну подію в діяльності комуністів після ліквідації комінтерну в 1943 році. Комуністичний інтернаціонал (комінтери) був заснований в 1919 році, як інтернаціональна організація комуністичних партій всіх націй, і зліквідований 15. травня 1943 року резолюцією його центрального комітету. Проголошеною метою інтернаціоналу було утворення фронту світової революції. Головне його завдання було прискорити розвиток подій, що мали привести до світової революції. Інтернаціонал відхиляв будь-які компроміси або співпрацю з іншими партіями. Рівночасно він заперечував парламентаризм як нормальну методу політичного розвитку. За певних обставин він рекомендував єдиний фронт із соціалістичними партіями, але це ніколи не було чимсь більшим від тимчасової або тактичної співпраці. Генералісимус Сталін у листі 1943 р. до головного кореспондента агенції Ройтер у Москві Гарольда Кінга визнав ліквідацію комінтерну за «правильну й своєчасну», бо це тоді сприяло загальній боротьбі проти спільного ворога-гітлеризму.

Майбутня імперія Сталіна

Позаду ширми, що відгородила східну Європу від решти світу, зростає нова російська імперія. Політичні події, що формують цей новий державний витвір, стають відомими зовнішньому світові лише у вигляді вісток про арешти та суди над політичними діячами, що не відповідають бажанням комуністів. Завдання цієї статті — розкрити закулісний зміст цих подій та підсумувати їх значення. З того часу, як цей процес почався, назбиралося вже з різних джерел досить матеріалу, щоб скласти собі ясну картину заходів Сталіна в його подвійній ролі «вождя» всіх росіян та всіх комуністів.

Маріонетки за працю.

За місяць після конференції в Ялті було вже ясно, що Сталін має не ті думки й наміри щодо східної Європи, які йому приписували Рузвельт та Черчілл. Конференція відбулася в лютому 1945 року, а 27. лютого Андрій Вишинський примчав із Москви до Букарешту й учинив бурхливу сцену молодому королеві Михайлові (сцена закінчилася тим, що советський комісар, а не король, грюкнув дверима). Однак Вишинський посадив у крісло прем'єра советську маріонетку Грозу, проводиря лівого крила селянської партії.

Це був перший доказ, що Сталін не збирається додержувати ялтинську угоду, яка говорила, що в урядах визволенених країн «мають бути репрезентовані всі демократичні елементи населення». Після букарештського інциденту приблизно той самий процес повторився в Польщі та Болгарії. Маршал Тіто слухняно передав Югославію під советське панування; те саме відбулося в Чехо-Словаччині в наслідок законного голосування, нині затискують советськими лещатами Угорщину.

Росіяни називають це базіканням, коли ми плямуємо режими цих країн як комунізм, накинений їм Москвою. Советський термін для них — «демократія особливої природи». Але як не крути, а найважливіше те, що ці советські демократії за висловом їх промовців — це лише етап на шляху до диктатури пролетаріату.

Загроза з боку підлабузників.

Головна причина конечности цієї переходової фази — це чисельна слабкість промислового пролетаріату в кожній із даних країн. В Югославії росіяни налічують лише 600 тис. робітників з 15 млн. населення, в Болгарії 200 тис. з 6 млн. Трохи більша кількість пролетаріату в Польщі й Чехо-Словаччині.

Але хоч би навіть усі робітники стали комуністами, — а це дуже далеке від дійсности, — все ж таки потрібна була б переходова форма, коли ці держави стали б пролетарськими.

Сталінська опіка над ними не обмежується створенням диктатури над засобами виробництва. Перший і найголовніший клопіт Сталіна — це чинити опір «реакційному імперіалізму» Сполучених Штатів та Англії. Цей погляд звичайно виражається в піклуванні про незалежність цих держав, бо, як твердять совети, зростання «тиску американського імперіалізму та його європейських підлабузників наштовхується на зріст спротиву в країнах нової демократії». Але цей клопіт виявляється також у формах специфічного советського зацікавлення ними. Ніколи вже цим країнам не дозволять стати знову пляцдармом для російських ворогів.

Можна сказати, що советське історичне виправдання цих «демократій особливої природи» базується на тому, що всі передвоєнні керівники цих країн заплямували себе співпрацею з Гітлером. Комуністичні проводирі були найбільшою силою в руках спротиву; всі країни вийшли з війни, маючи в основному одне спільне почуття дружби та подяки до СРСР.

Другий фактор з давнішого минулого допомагає пояснити причину жорстокості комуністів цих країн, а саме це те, що в них немилосердно придушували й переслідували комунізм. Поговоріть, наприклад, про свободу з таким комуністом, як Ракоші. Він не має жодного уявлення про можливість існування свободи. Ракоші був засуджений в 1925 році за вбивства й злочини, що він учинив їх під час комуністичної революції 1919 року. Він відсидів 15 років свого життя у в'язниці. Тяжко назвати хоч одного з комуністів, які тепер стоять при владі, що не знаходив би у цій владі особливого смаку при згадці про свої роки в'язниць та вигнання. Вигнання здебільшого перебували вони в Москві.

Чистка селян.

Найближче до виразу ліберальної думки в цих країнах до війни стояли селянські партії, бо комуністи були загнані в заплля, а соціалісти відігравали незначну роль. Сталін розпочав знищення їх проводирів. Підстаркуватий Джулію Манью сидить ув'язнений в Румунії; Нікола Петков страчений у Болгарії, а Миколайчик у Польщі, хоч і вільний, проте політично зліквідований. Таким чином, лідери, що могли б очолити селян у боротьбі проти комунізму, були відрізані від своїх прихильників і обвинувачені у змові з західними реакціонерами або у співпраці з німцями за часів окупації.

Одночасно з цим до самих селян залицяються комуністи. Їм наділили землю великих власників. Але водночас їх заохочують до організації колхозів та кооператив. Це клясична переходова стадія перед колективізацією за російсько-большевицьким рецептом.

В додаток до розподілу землі між селянами, большевизм уживає й інших заходів, щоб перетягти на свою сторону простих людей. Проклямована економічна характеристика цих «особливих демократій» стверджує: «Залишається приватна власність на засоби виробництва: селянин має власну землю, ремісник майстерню, дрібний фабрикант свою фабрику». Грубо кажучи, націоналізації підлягає лише велика промисловість та банки, хоч певною мірою в Чехо-Словаччині та великою мірою в Польщі були націоналізовані також дрібні і промислові виробництва.

Плянується більше.

Це внутрішня економічна картина. На протязі кількох останніх місяців ужито також заходів під керівництвом Москви щодо впорядкування міжнародних взаємин у цьому роздертому внутрішніми сварками закутку Європи. Економічна єдність у центральній Європі була мрією міжвоєнного періоду; але здійснити цю мрію не вдалось. Нова формула впорядкування взаємин виразилась в економічних угодах між державами, поєднаних з внутрішньо-економічними плянами кожної країни. Ці економічні пляни носять советські назви — «чехо-

словацька дворічка», «польська трирічка». Угоди між цими державами передбачають також спільне економічне планування в додаток до торговельних угод між ними; всі вони склали такі самі угоди з СРСР.

Це — підсумок політичного й економічного змісту цих «демократій особливої природи». Ніщо із слів росіяні або громадян цих країн не дає приводу вважати, що ці режими почувають себе певно й безпечно.

Розділяй і володі!

Головна мета політики большевиків — це «розділяти й володіти», розколоти селян та соціалістичні групи робітничої класи. Вони старанно «просіюють» кожну партію, щоб викоренити і, можливо, фізично винищити ті елементи, що не погоджуються з тією коаліцією, де центр влади захопили комуністи.

В лютому цього року проф. Варга, один з найвизначніших виразників ідей Кремля, писав, що комуністичні партії східної Європи неправі, якщо вважають советську систему неминучою для своїх країн. Ленін ніколи так не думав, — запевняє Варга. — Панування робітників можливе також при збереженні зовнішніх форм парламентарної демократії за переходової стадії.

Нові зірки сузір'я советських республік.

Переходовий характер нових режимів у східній Європі, — це рельєфне окреслення всіх проблем, як кажуть комуністи.

Проте це революційне окреслення майже цілком обмежується тепер «усуненням експлуататорських відносин». За зразком російської революції наступним ступнем поділу землі серед селян має бути колективізація; дальшим ступнем після одержання ремісником майстерні має бути організація його в державні артілі та трести. Ці заходи можуть нашою дійсністю на сильний спротив, тому здійснювати їх треба повільно. Зрозуміло, що Сталін і менше зацікавлений в них, ніж в оберненні «санітарного кордону» 1919 року вістрям до західних держав та в організації цих країн для стратегічних потреб Росії.

Підкреслення переходового характеру цих режимів наштовхує на думку про іншу

можливість, хоч про неї ще ніхто не говорив публічно. Це можливість повного залучення цих держав-сателітів до складу Советського Союзу. Сталінський «указ» від 2. лютого 1944 року може стати законною підставою для такої інкорпорації.

Цей «указ» гарантував незалежність шістнадцятих советських республік з правом мати власні армії та підтримувати закордонні взаємини. Дехто пояснював цей «указ» тільки советським бажанням одержати більше місць в ООН, але насправді він має полегшити вступ інших держав до Советського Союзу, бо дозволяє їм зберегти деякі зовнішні форми національної самостійності. Якщо це вдасться зробити з навколишніми державами, то Советська імперія в Європі стане на дуже твердому фундаменті.

Межі цієї імперії зазначені завоюваннями червоної армії. Російський імперіалізм завжди рухався концентричними колами на суходолі. Це військово-політичне пояснення. Такий невійськовий советський мислитель, як юрист Трайнін, вказує, що формування цих «демократій особливої природи» диктувалося не географічними, територіальними або етнічними факторами, але соціальними умовами, — політично відсталі народи знищили свої колишні провідні групи та панівні класи. Греція відповідає обом вимогам — і військовій і соціальній. Нема сумніву, що вона давно була б уже у советських руках, якби не підтримка з боку Америки та Британії.

Гнучкість та «діалектика».

Найбільш повчальна лекція останньої історії східної Європи — це здібність советської системи пристосуватись. Не маючи змоги створити цілковиту комуністичну диктатуру, Сталін ухопився за першу-ліпшу можливість і зробив часткову диктатуру. В Австрії чи Італії він може знову змінити свою формулу, що вже стільки разів змінювалась.

І пропаганда, наказувана з Москви, має головне завдання розпалити зв'язку ненависть до Заходу.

«Ньюзвік», 22. 9. 1947.

Наліт на Лондон

Опівдні 3. вересня до редактора паризького видання американської газети «Нью-Йорк Геральд Трібюн» з'явився невідомий і розповів цілком неможливу «історію міжнародної інтриги». Це був молодий американський літун Реджиналд Джілберт із Сан-Люї, за війни пілот на винищувачі американської авіації. Але здавалося, що він вистрибнув просто із сторінок детективних романів Філіпса Оппенгейма.

Суть історії: жидівська терористична організація «Штерн» запланувала закидати Лондон з повітря листівками та саморобними бомбами у відповідь на арешт пароплава з жидівськими імігрантами. Як дізнався про це Джілберт? — Він згодився працювати пілотом для жидів і найняв для них літака.

Розшуки — гра в схованку.

Головний редактор мав виїхати до Німеччини, тому справу доручили Девідові Перлмену, спритному 28-річному редакторові.

Наступні три дні Перлмен грав гарячку газардову партію з репортерами-конкурентами, поліцією, терористами та самим Джілбертом. Якимсь пішов він слідом за Джілбертом до самого його мешкання, щоб перевірити його адресу. Наступного разу Джілберт повідомив його телефоном, що французька поліція не розпочинає арештів, щоб виловити більше змовників. Поліція намовила директора лєтовича затримати виліт через погану погоду, коли Джілберт з'явиться в супроводі Баруха Корфа, мозку всієї змови.

Іноді здавалося, що вся історія закінчиться нічим. Одного разу вивідуючи новини, Перлмен пішов до готелю Корфа й зустрів там колегу з інформаційного агентства «Юнайтед Пресс». Перлменові адалося перехитрити цього вивідувача, запросивши його на обід в ресторан готелю. Але якраз туди прийшов й Корф. Корф сказав: «Шкода, що я сьогодні не маю для вас жодної сенсації, бо ми зрекліся своїх замірів. Але одне може сказати: Лондон буде менш безпечним місцем, ніж Єрусалим.»

Кільце навколо Джілберта.

Джилберт майже зіпсував усю справу, коли подзвонив увечері 6. вересня до Перлмена, кажучи: «Шкода, я не зможу певно сьогодні повернутися додому на вечерю». Це були умовні слова про те, що цієї ночі на лєтовичі будуть проведені арешти. Один із змовників підслухав його і дуже підозріло запитав: «Хіба, Перлмен, що до нього ви оце зараз телефонували, не журналіст?» — «Певно, — швидко викрутився Джілберт, — він мешкає в однім пансіоні зі мною і він сповістить господиню не чекати мене на вечерю».

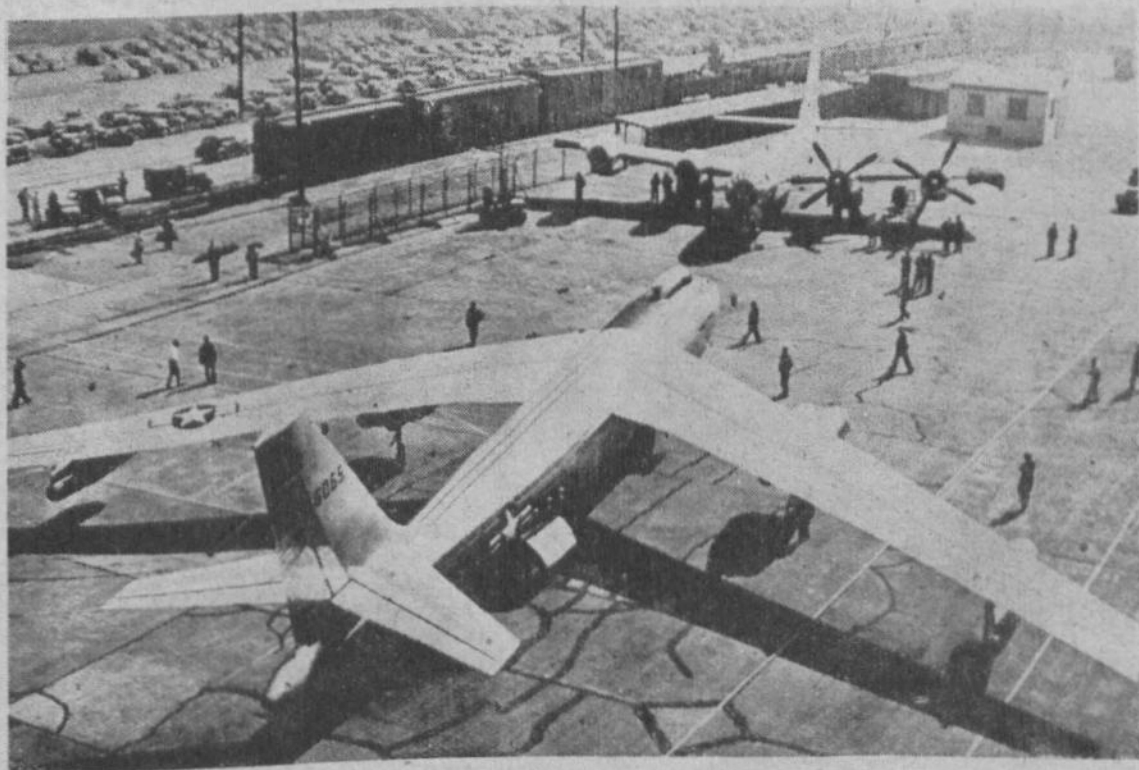
У загальному збудженні на лєтовичі заарештували також Поля Ресса, молодого репортера, що супроводив Перлмена. Перлмен також лєдвє уникнув такої самої долі, показавши свою поліційну перепустку.

У заарештованих знайшли листівки, що їх мали розкидати в Лондоні, з таким текстом: «До народу Англії! Пересторога! Ваш уряд омив корону його величності в жидівській крові та полірував її арабською нафтою. Ваш уряд згвалтував кожну статтю договору й мандату про Ерец-Ісроел, порушив міжнародне право та загарбав нашу країну. Освєнцим, Дахав та Трємблінка показали шлях до «Ексодусу»; до спілки Бєвін-Гітлер; до вбивства тих, хто залишився живий після люті Гітлера».

Ми вирішили не припустити до цього знову! Ми вирішили перенести війну в саме серце британської імперії!»

Перлмен примчав додому і встиг ще підготувати свою статтю до останнього недільного випуску паризького видання та до раннього випуску її нью-йоркського видання.

«Ньюзвік», 22. 9. 47.

Бєйнг ХВ-47, новий американський експериментальний літак, устаткований 6-ма турбінами. Звертає на себе увагу оригінальна стрілувата форма крил.

ЖІНКИ В ПОХОДІ

Еволюція сучасної жіночої моди — це насамперед еволюція довжини спідниці. Якщо подати її графічно, як це зробив американський журнал «Лайф» для періоду з 1915 по 1945 рік, то крива довжини убрання пересувається, як морський приплив і відплив, спускається й піднімається — зрозуміло, в певних межах.

Цей процес перебігу історії жіночого одягу менш галасливий і небезпечний, ніж перебіг історії войовничих і претенсійних чоловіків, але, може, не менше впливовий. У всякому разі він тісно пов'язаний із загальним добробутом суспільства. Не випадково роки довгих суконь збігаються з роками економічної депресії (1930—1935), а спокусливо відкриті коліна вітали добу процвітання (1926—1929).

Чи трансформації дамської моди — це наслідок чи одна з причин економічних зрушень? — Питання ще не досліджене. Приймавши другу гіпотезу, не будемо обвинувачувати прекрасну статю у спробі остаточно підірвати світове господарство сучасним зворотом до довгих убрань. Роля жінки у творенні мод пасивна, хоч вона не завжди пасивно приймає придлену їй ролю з естетичних і економічних міркувань. Доказ цього події в США.

Діаграма зміни довжини суконь з 1915 по 1945 рр.
Джоан Кроуфорд, Клодет

Ліворуч: Кокетлива сукня з чорної хвилястої тафти користалась великим попитом у перші три дні нью-йоркської виставки мод.

Внизу ліворуч: Коротке або довге літнє пальто.

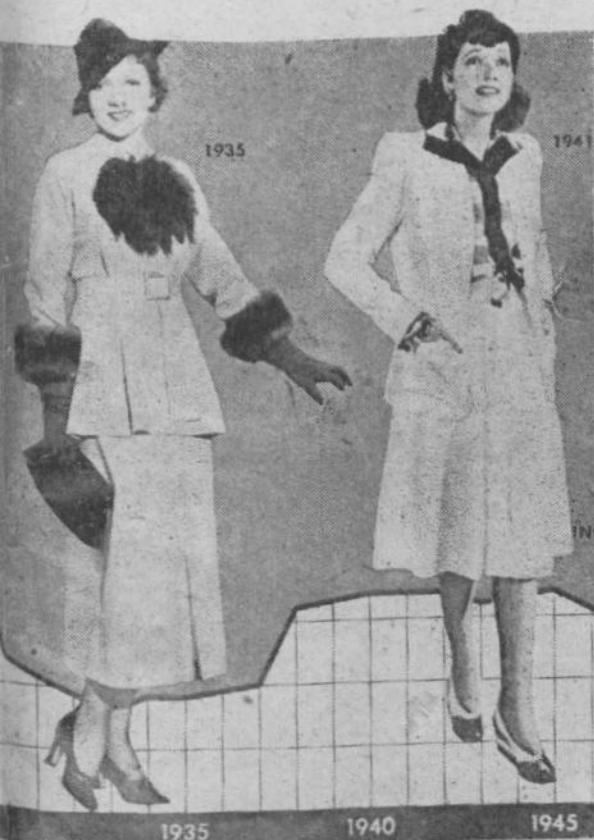
Внизу праворуч: Убрання до подорожі, що не мнеться. Вартість: 29,95 і 95 доларів.

Внизу: Практичне убрання з темного фейлу коштує 19,95 доларів.

Цьогорічний ринок осінніх убрань — це найекстравагантніша виставка, що її будь-коли бачив Нью-Йорк. Вона одночасно чарує й розхолоджує покупців. В елегантній непослідовності показано сиушені й прямокутні плечі, вузькі й широкі спідниці, обтяжні й вільні в стану жакети. Єдина спільна риса — всі убрання довгі і всі заперечують лінії минулого року. Це заперечення приховує намагання фабрикантів одягу збути за сучасні високі ціни запас убрань. Якщо

ді проти моди

Моделі — відомі артистки: Люїз Дру (ліворуч), Кольберт, і Кей Френсіс.

Жінка хоче бути одягнена за модою, їй уже не досить опустити на кілька сантиметрів довжину сукні, що має запас. Жінка мусить купувати нову сукню, а її ціна піднялась у найкращих американських салонах на 50—300 доларів.

Від океану до океану американські жінки zorganizувалися в рух спротиву. Повстання, що його почала в Техасі 24-річна пані Вудард, перекинулось на всю країну зі швидкістю розірваного вічка шовкової панчохи. По всій

Америці відкрито філіяли клябу «Трохи нижче від коліна». Гасло руху: «Дотримуйте цю лінію!» Рухові спротиву не бракує аргументів для поборовання довгої спідниці. «Якщо ви маєте гарні ноги, навіщо їх приховувати?» — Каже п. Роберте з Вашингтону. — «Довгі сукні небезпечні. При сучасній швидкості вуличного руху ви не зможете влізти в довгій сукні до трамваю». Жінки переконані, що нова течія в моді — змова проти них журавлиногих проєктантів одягу з кривоногими матронами.

До руху приєднались навіть чоловіки. В штаті Джорджа засновано «Лігу збанкрутованих чоловіків», що «не можуть дозволити своїм дружинам викинути всі старі убрання й замінити їх на нові».

Не зважаючи на здійснювану проти них хуртовину, фабриканти одягу й власники модних ателье не втрачають нервів. Вони не приймають жіночого повстання серйозно. Зібрані в тринадцятиох американських містах анкети показали, що лише одній жінці з чотирьох подобаються довгі сукні; дві третини жінок зазначили, що, можливо, носитимуть їх, щоб на відрізнятись від інших. Досвід минулих років учить, що раніш чи пізніш жінка підкоряється приписам творців моди. Чи станеться так і на цей раз?

Вгорі: Мода, як за часів наших бабусь! Американська кіноартистка Полетт Годдарт у паризькому модному салоні в пообідній сукні.

Праворуч: Деллі Бріл з Нью-Йорку у згоді з своїм чоловіком завжди носить довгі убрання.

Внизу ліворуч: Легка черно-біла сукня до прийняття і прогулянок.

Внизу: Демонстрація американської жіночої організації проти нової моди носити довгі спідниці.

Моди Парижу

Мешканки другого світового центру моди — Парижу, не об'єднуються в повстанні проти власників ательє й салонів. Між ними й винахідниками мод не бракує уважного порозуміння.

Не зважаючи на значно довшу лінію лиштви та на більшу повноту спідниці, а це найвидатніші риси нової осінньої силуети, паризькі проєктанти мод ніколи не спускають з ока практичний бік справи. Нові моделі розроблені таким способом, що пересічна жінка більшість із них може виготовити сама і матиме якнайвигідніший вигляд.

В сукнях, що їх мають носити в місті вдень, домінує чорний колір. Сукні, що їх одягають о п'ятій годині, придатні також як обідні, тобто надвечірні сукні; надаються й до менш формальних нагод, завдяки майстерному камуфляжеві. Такі сукні теж переважно чорні. Вишивки з чорного бурштину у вигляді круглих монет або вузьких смужок, що окреслюють стан, або згортки і вставки з чорної замші, вишиті по боках сукні, надають убранню елегантського вигляду й усувають «мертвий чорний» вигляд.

Рукавам приділяють особливу увагу; фронт корсажу, хоч звичайно закритий і з

високим ковніром, не зменшує жіночої чарівності.

Особливий ефект справила «чорна магія», коли на одній паризькій виставці манекен демонстрував подвійну спідницю й болеро (безрукавку), що знімаються, залишаючи убрання у вигляді обідньої сукні з низьким трапецієдним ковніром і лінією стегон у новій манері округлості. Пунктир, що окреслює контури стану, та болеро справляють враження безперервної лінії. Колове променисте драповання, що спадає вишуканими вільними згортками спереду й обгортає стегна, — характеристичне для нової повної спідниці. Горизонтальні згортки вздовж стегон доповнюють драповання.

Зимові моделі показані в колекції убрань; їх силуети нагадують вісімдесяти роки минулого сторіччя. Вони акцентують тонкий стан, округлі плечі й стегна. Спідниці сягають не менше 25 сантиметрів від половини ноги. Типовий зразок цього стилю становить вовняна сукня з зелених та кольору іржі квадратів з діагональним та простопадним малюнком.

Поруч із повними сукнями паризькі фабриканти убрань показують свої зразки спідниць і блуз. Можливі різні комбінації їх. Так, залежно від нагоди шифонову блузку можна носити з шовковою або атласною спідницею. Спідниці переважно кльошові; колової повноти їх досягають клинами або згортками. Легкі шовкові або шифонові блузи, оздоблені мережкою, розраховані до широких шараварів. На виставці репрезентовані плюшеві або оксамитові шаравари, що їх можна носити разом із спортовими блузами або з триком.

В убраннях додержують тих самих ліній, що й у сукнях, хоч спідниці звичайно вузькі. Короткі допасовані баскські жакети мають відводи по лінії стегон. Набирають популярності широкі рукава; в одному з убрань розширення їх починається на лінії стану.

Враховуючи наступну жорстоку зиму, моделі пальт мають задовольнити потреби комфорту й тепла; — це вільні, вигідні пальта; на виготовлення їх проєктанти не шкодували матеріялу. Їх можна одягати на будь-яке убрання. Багато моделей оздоблені хутром; деякі з них цілком хутрянні. Найчастіше вживають хутра з довгою вовною — вовчі й рисячі, але трапляються й гарні, інші хутра.

Щодо капелюхів, то кожна жінка може знайти серед цього річних паризьких моделей той, що найбільше їй пасує. Форму і колір їх інспірували флямандські майстри. Тут бачимо маленький капелюшок з чорними крисами або складні берети з тюлями, оксамитові чи з бобрового хутра, менших або більших контурів. Деякі з беретів мають невеликі манжетні криси або драповання ззаду.

Маленькі клясичні оксамитові криси або драповання (дамські капелюхи без крис) інолі оздоблені пір'ям. На одному з них, зеленому, рожеве півняче перо спадає на плече, а на другому, що нагадував маленьке пуделко для пілюль, пришилена навіть ціла райська пташка. Поруч з беретами й хутками на осінній паризькій виставці мод показано фетрові капелюхи з оксамитовою оздоблою.

Цьогорічча осіння виставка мод у Парижі — це справжнє свято артистичного смаку, вишуканих форм, гармонійних кольорів.

Англійська танцюристка Ріта Кінг, що відвідала Нью-Йорк, чуває себе везучо в своєму короткому зробленому в Лондоні убранні.

Людоїди - вегетаріанці

Швейцарські та англійські газети повідомляють про цікавий досвід лондонського зоопарку. Туди прибули звірі з багатьох німецьких зоопарків; серед них із гагенбеківського парку в Штелінгені, що користується світовою славою. В Німеччині не було чим їх годувати. Але в Англії також харчова криза та харчові обмеження. Отже англійські менеджери почали потроху привчати звірів до дешевої їжі, тим більше, що їх привчали до цього ще в Німеччині.

Мавп, що їх раніш годували морелями, бананами, горіхами та помаранчами, перевели тепер на городину. Як запевняють, вони цілком задоволені огірками й помідорами. М'ясоїдів теж змусили змінити меню й перейти на рослинну їжу. Навіть бенгальський тигр-людоїд мусить бути задоволеним з вареної картоплі.

Всі звірі звикли до англійської дієти. Вони збільшилися на вазі, їх шкури та гриви стали блискучими та гладкими. Щоб вони не зовсім забули за своє розкішне минуле, на десерт їм дають залишки коняки, а малим хижакам мишей та щурів. Але головною їжею лишається городина із стоакрової ферми зоопарку.

І пес ходить до фотографа.

Ме Вест кіноартистка, відома в ролях жінок-вампірів, прибула до Англії, де гратиме в театрі.

»ОРГІЯ« на сцені

Віршовані п'єси Лесі Українки, всупереч поширеній думці про їх несценічність, одна за одною потроху завойовують сцену. Саме так: потроху. Бо ж це триває щось років із тридцять від того часу, як у Києві, в Державному Драматичному Театрі 1918 р. вперше була поставлена «Лісова пісня». Дотепер здобули вже сценічну апробацію, крім згаданої вже «Лісової пісні», ще «Камінний господар», «На полі крові», «Вавилонський полон», «Йоганна, жінка Хусова», «Одержима», і оце наостанку «Оргія», що її нещодавно поставила (в українському таборі в Міттенвальді) Драматична Студія Йосипа Гірняка.

«Оргія» як літературний твір — це перлина, наповнена золотом-змістом. Її ідея — опір національно поневоленого народу (давніх греків) насильству завойовника (Риму). За носія цієї ідеї в п'єсі виступав навчитель «хисту» (мистецтва) Антей. Це людина непохитна в своєму ідейно-національному ідеалізмі, це справжній борець за гідність свого народу. Алеж і тиск ворожої сили великий, можна сказати, всемогутній, всепоглинальний. Цей тиск виявляється не тільки в силуванні, а й у приваблюванні діячів грецької культури «ласощами нещасними» — нагородами та перспективою слави. Особливо небезпечний цей останній тиск, що його здійснює багатий римлянин Меценат. І йому невхильно піддаються найближчі Антесві люди: мати (ради заробітку), кохана дружина (ради слави) і — це найбільшчі для нього вдари! — навіть його улюблені, найталановитіші учні. Ці останні з фатальною неминучістю ловляться на принаді слави в Римі, всупереч Антесві думці, що «тріюмфи в Римі — то для елліна ганьба». Він так характеризує цю ситуацію; висловлюючися з приводу проданої статуї Терпсіхори, твору його приятеля Федона:

Неславу дозволяють нам носити.
А славу Рим бере, немов податок.
І тая Терпсіхора, що продав ти,
Прославить не Елладу й не тебе,
А той багатий Рим, що стяг всі скарби
Усіх країв руками Меценатів.
Його колекція твій твір прославить,
а не тебе, ти тільки раб отой,
що хистом оргію панам скрашає,
та оргія все ж панська зостається,
хоч рабські руки вряджують її.

Сам Антей воліє залишатися «без хліба й без слави, та ... не без чести». І хоч у цій боротьбі він гине, але своєю смертю зміцнює ідею боротьби з загарбниками.

Сила цієї прекрасної п'єси не тільки в її загальнолюдській глибині, а й у тому, що вона алегорично з'ясовує боротьбу українського народу з своїм багатовіковим ворогом — імперіялістичною Москвою. Алегорія ця така прозора, що майже немає потреби її розшифровувати, розкривати. Меценатові заміри «сполучити в одну родину дві частини люду кобінтського — римлян і греків», як також і все ставлення римлян до греків, завжди зневажливе, незалежно від заходів поліційних чи «меценатських», — це ж такі знайомі нам заходи нашого «старшого брата», або, як тепер у гімні співають «великої Руси». Тим то твір цей має величезне значення для нашої визвольної боротьби — чи то там, на батьківщині, чи тут, на чужині з огляду на наявність і там, і тут страшної загрози винародовлення наших творчих сил. Це просто пересторога всім нам.

Якщо говорити про «Оргію» з театрального погляду, то не можна сказати, що вона несценічна. За сценічність її промовляє драматична напруга сюжету, що ступнево, майже з трагічною невблаганністю наростає і досягає своєї кульмінації в момент Нерісного танцю в Меценатовому домі (власне, як це спостерігає Антей). Цю драматичність підсилює й напружено-змістовний, афористичний своїм характером діалог. Крім

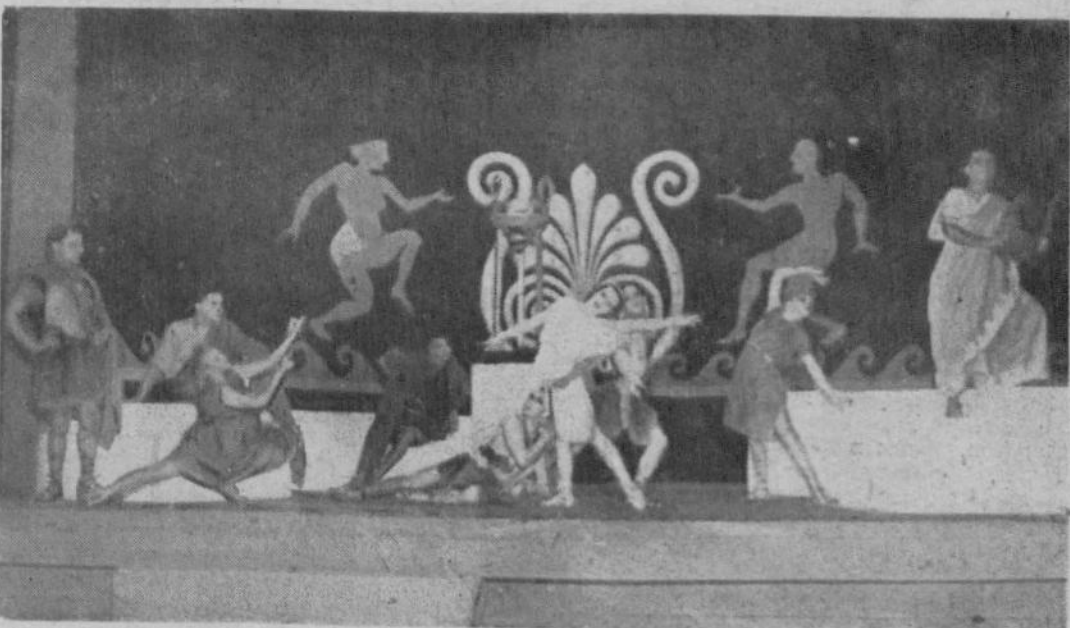
(Закінчення на стор. 15)

Сцена з I-го акту. Ліворуч: Хілон (В. Змії); далі Антей (Ю. Поченюк), Антеева мати (І. Пошивайло).

Сцена з I-го акту. Евфрозина (Н. Чужак), Антей, Антеева мати.

Сцена з 2-го акту. Неріса (І. Варцаба) танцює.

Усмішки

того, п'єса має й інші чималі можливості, хореографічні та музичні (в постанові не використані цілком), що можуть збільшити сценічність. Але попри це в ній таки переважає словесність як така. Тим то й проблема її сценічної інтерпретації — це передусім проблема слова. І постановниця п. О. Добровольська так своє завдання й зрозуміла. В результаті клясичний український текст цієї п'єси зазвучав на сцені справді клясично. Кожна фраза, вишліфувана режисерською роботою, виповнена золотом думки нашої великої письменниці, доходила повною мірою до слухача, що напружено сприймав її. Це була справжня симфонія українського слова. Тільки зрідка у декого з виконавців траплялися зриви тону, а також деякі порушення літературної вимови («рас» замість «раз», чи тверда вимова «р» в сполученні «ря»). Була одна мовна хиба, що її підказав текст того видання, яким користувався театр (хоч усі дотеперішні видання мають цю хибу), — форми «осей», «ося». Це правописне явище, і його не треба додержуватись у вимові. Всі ролі виконувало добре (Антей — Ю. Поченюк. Неріса — І. Варцаба, Меценат — М. Чолган, мати — І. Пошивайло, сестра — В. Чумак і ін.), хиба тільки одна Неріса не досить виявила жіночої упертості й уїдливісти в тоні.

Крім того, як уже казано, постановниця не використала всіх музичних можливостей п'єси. Так, за п'єсою, «Антей тільки перший рядок промовляє повагом... і без музики», а далі співає, а в постанові він увесь час свої епіталами тільки деклямує. Співати повинен і хор панегіристів, а він деклямував, схований за лаштунками. Не було й музик «з подвійними флейтами, кімвалами, тимпанами». Але це вже хиба не так режисерська, як композиторська. П'єса ця потребує певного музичного оформлення. Це чергове завдання котрогось із наших композиторів.

Проте й у такому вигляді, як це зроблено, постава «Оргії» — це високомистецький спектакль і нове цінне досягнення молодого театального товариства.

Нарешті треба відзначити прекрасне, в стилі, сказати б, «фігурного» грецького малювання, оформлення сцени, що його дав арх. С. Блакитний.

В. Ч.

Оголошення

Видавництво та редакція універсального тижневого журналу «ПУ-ГУ» доводить до відома наших читачів та прихильників у Бельгії, що п. Василь Шевченко є наш представник у Бельгії; він приймає передплату на журнал і проводить кольпортаж нашого журналу та інших видань, тому всі замовлення треба надсилати до нього, а також з ним провадити всі грошові розрахунки.

Умови передплати:

- 1 міс. — 24 бельг. франків.
- 3 місяці — 72 бельг. франків.

Адреса:

Szewczenko Wasyl,
69, Rue St. Laurent,
Liege, Belgie.

Видавництво і редакція, «ПУ-ГУ».

Професор міжнародного університету дав студентам завдання: написати працю на тему «Слон».

Англієць свою статтю назвав:

«Слон і як за ним полювати»; француз написав: «Дивовижне любовне життя слона»; трактат німця починався: «Чи слони арійці і чи можна їх їсти?»; українець написав полемічну статтю під заголовком: «До якої партії слони почувують симпатію»; поляк написав більше, ніж усі інші разом і назвав писанину: «Слон і польське життя».

Вдвож зруйнованої берлінської вулиці «Унтер ден Лінден» щоранку проходив якийсь німець і пильно проглядав перші сторінки газет у всіх кіосках.

— Що ви шукаєте? — спитали його.

— Оповідання про смерть.

— Але ж оповідання про смерть друкують завжди на останній сторінці!

— Про смерть тієї особи, що мене цікавить, — відповів упевнено німець, — надрукують на першій сторінці великими літерами.

Агент страхового товариства передав заплаканий вдові чек на 50.000 доларів. Вдова перестала плакати.

— Знаєте, — сказала вона агенту, — я б віддала двадцять тисяч із цих п'ятидесяти, якби можна було воскресити мого чоловіка.

Чи важка праця кореспондента?

— Як вам сказати? Це приблизно така річ: щоранку кореспондент приносить із собою муху; за день праці мусить зробити з неї слона.

Приятель-музикант запросив відомого піаніста Розенталя послухати його нову композицію. Розенталь слухав мовчки, тільки час від часу скидав капелюха й знову надядав його.

— Мабуть, вам душно? — спитався приятель, зауваживши це, — відчиніть вікно.

— О, ні, мені не душно, — відповів Розенталь. — Я тільки вітаюся з старими знайомими, що їх зустрічаю у вашій новій композиції.

— До побачення, кохана, — сказав купець у Шанхаї молодій дружині, яку він щойно привіз із Америки. — Повернусь увечері. Не турбуйся ні про що. Мій служник Лінг добре вимуштрований і знає всі порядки. Можеш поспати ще трохи.

Через кілька годин служник делікатно розбудив молоду жінку.

— Галло, міс! — промовив він. — Вам час одягатись і йти додому...

— Давно ви вже на цій праці? — цікаво спитав пасажир у залізничника.

— Сорок років.

— Власне кажучи, чого ви зазираєте під усі вагони? — продовжував цікавий.

— Хай мене грім поб'є, якщо я знаю, — щиро признався залізничник, — на протязі сорока років я й сам не раз про це думав.

Відповіді до кросворду № 40

Поземно: 1—3. Білок. 4—6. Базар. 7—8. Ротор. 9—11. Лікар. 12—14. Скотт. 15—18. Арсенал. 19—20. Зам. 21—22. ирт. (три). 23—29. Суріков. 30—33. Клан. 34—37. Марр. 38—40. Рурка. 41—44. Ікар. 45—48. Наст. 49—54. Самурай. 55—56. Сет. 57—58. Ост. 59—62. Мілюков. 63—65. Луара. 66—68. Опара. 69—70. Агава. 71—73. Наїна. 74—76. Одеса.

Доземно: 1—30. Бальзак. 2—16. Опар. 3—25. Корсар. 4—27. Восняк. 5—17. Арка. 6—37. Ротатор. 10—32. Камса. 13—35. Олива. 24—50. УНРРА. 26—39. Іпр. 28—53. Омана. 31—42. Люк. 36—47. Рас. 41—71. Інсулін. 43—64. Астма. 46—67. Айова. 48—76. Тетрада. 51—73. Малага. 52—74. Риково. 60—72. Іран. 61—75. Опад.

Чудовий осінній день! Як же не піти на прогулянку? (Бад-Верісгофен).

Прогноза осінньої погоди

З жовтнем почалося зимове півріччя. Погода пізнього літа змінюється на справжню осінню. В цьому році на погоду жовтня чекають з прихованими турботами. Рік тому розпочалися перші ознаки цієї прикрої зміни клімату, що привела до суворої зими й гарячого посушливого літа. Фахівці пояснюють, що взимку в наслідок аномального літнього тепла пануватиме протилежний нахил до морозів. Тому велику вагу має питання — чи повернеться структура погоди та клімату до норми, тобто до західних вітрів та посиленних опадів. Продовження сучасної структури означатиме ранні приморозки при малих опадах, бо сонце вже не зможе за короткий день вирівняти втрати тепла за час довгої ночі. Північні та східні вітри нестимуть морози. Якщо повернеться нормальна кліматична форма, ми можемо чекати в жовтні 8—10° середньої денної температури без особливих приморозків та опадів від 50 до 60 л. на 1 кв. м. ґрунту, що розподіляться на 9—12 дощових днів.

До наших авторів і співробітників

Щоб бути в постійному контакті з письменниками, журналістами та малярами, що мешкають у Мюнхені та його околицях, щовівірка в Мюнхені — Дахауерштр. 9/II, в кімнаті СУМ'у, з 10.30 до 14 год. приймає авторів редактор журналу «ПУ-ГУ».

Просимо шановних авторів у всіх редакційних справах звертатися до нього.

Редакція «ПУ-ГУ».

Вгорі: В Каннах на французькій Рів'єрі серед купальників особливою популярністю користується тепер нова конструкція човна-лиж. Плавання в такому човні вимагає для збереження рівноваги великої вправності. Не зважаючи на це, маленька німфа знаходить ще час ласкаво посміхатись до фотографа.

Праворуч: Др. Освальдо Аранья, вибраний більшістю 29 голосів проти 22, на голову других загальних зборів ООН, розмовляє з російським представником Андрієм Громицьким. Внизу праворуч: Новообраний командир Американського Легіону О'Нейл (праворуч) прощається з своїм попередником Гріффітом, що від'їжджає до Європи, щоб вивчити можливість прийняття ДП до США. Посередині дружина п. Гріффіта.

Внизу: Члени нового виконавчого комітету ООН. В першому ряду, зліва направо — Жозеф Бек (Люксембург); др. Освальдо Аранья (Бразилія); Фарес ель Хаурі (Сирія); другий ряд — др. Оскар Лянге (Польща); сер Карл Берендсен (Нова Зеландія); Ернан Санто-Крус (Чіле); суддя Фазлі Алі (Індія).

